

Prof. Dr. ALİ CEM BUDAK
Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku Anabilim Dalı

HUKUK USULÜ MUHAKEMLERİ KANUNU,
İSVİÇRE FEDERAL MEDENİ USUL KANUNU TASARISI VE
ALMAN MEDENİ USUL KANUNU İLE
KARŞILAŞTIRMALI
HUKUK MUHAKEMLERİ KANUNU
TASARISI

İKİNCİ BASININ ÖNSÖZÜ

Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı'nın kanunlaşması zaman alınca, ilk basısı kısa sürede tükenen Karşılaştırmalı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı isimli çalışmayı yeniden yayınlamak ihtiyacı doğdu. Bu bası, birkaç küçük düzeltme dışında, ilk basıdan farklı değildir.

HUMK'na ilişkin parasal sınırların güncelleştirilmesinde Dr. Tolga Akkaya'nın Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi, Cilt 2008/3, Sayı 11'de yayımlanan "2009 yılı için Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku ile ilgili yeni parasal sınırlar" isimli çalışmasından yararlanılmıştır.

Bu basıyı özenle gerçekleştiren değerli yayıncı, meslektaşım Sayın Erol Öz'e teşekkür borçluyum.

Tashihleri yapan sekreterim Gülsüm Sansar'a da teşekkür ederim.

Bu küçük çalışmanın, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı'nı karşılaştırmalı olarak incelemek ve getirdiği yenilikleri öğrenmek isteyenlere yararlı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Ali Cem Budak
Kayışdağı, 29 Ocak 2009

BİRİNCİ BASININ ÖNSÖZÜ

2008 yılının Haziran ve Temmuz aylarında, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin yaz okulunda Medeni Usul Hukuku derslerini verdim. Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı'nın önümüzdeki yıl içinde yasalaşacağını ve yaz okuluna devam eden öğrencilerimin meslek hayatlarına yeni Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile başlayacaklarını kuvvetli bir ihtimal olarak gördüğüm için, dersleri hazırlarken yürürlükteki Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı'nın hükümlerini karşılaştırmalı olarak incelemek yöntemini benimsedim.

Tasarının hazırlanması için kurulan Adalet Bakanlığı Komisyonu'nda görev almamıştım. Hazırlık çalışmalarına katkı, bazı hükümler hakkındaki görüşlerimin Komisyon'a sunulması ve Komisyon Başkanı olan Hocamız Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'in görevlendirmesiyle, birkaç Tasarı hükmünün ilk taslaklarının kaleme alınmasından ibaret kalmıştı.

Bu nedenle, yukarıda andığım yaz okulu dersleri benim için de öğretici oldu. Bu sayede medeni usul hukukumuzda önemli yenilikler getiren Tasarı'nın son halini, birkaç haftalık süre içinde, bir kere daha ve topluca değerlendirmek olanağı buldum. Bu değerlendirme sırasında, Tasarı'nın kaynaklarından birini oluşturan İsviçre Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı'na da sık sık başvurmam gerekli oldu.

Bu kısa çalışma dönemi sonunda, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı'nın metnini, önümüzdeki ay başlayacak olan 2008-2009 öğretim yılında vereceğim derslerde kullanılmak üzere, karşılaştırmalı olarak yayınlamanın yararlı olacağını düşündüm.

Metni yayınlarken, halen Almanya'da doktora çalışmasını sürdüren ve geçtiğimiz ay birkaç hafta için İstanbul'a gelmiş olan Araştırma Görevlisi Efe Direnisa ile birlikte çalıştık. Her Tasarı maddesi altına yürürlükteki Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun ilgili maddelerinin metnini koyduk. Hazırlık çalışmaları sırasında yararlanılan İsviçre Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı'nın, 2002 yılında önemli bir değişikliklere tabi tutulan Alman Medeni Usul Kanunu'nun ve Milletlerarası Ticari Tahkim Hakkındaki UNCITRAL Kanun Modeli'nin ilgili madde numaralarına da yine her maddenin altında yer verdik.

Tasarının Adalet Bakanlığı'nın ve TBMM Adalet İhtisas Komisyonu'nun internet sayfalarında yayımlanan 16 Nisan 2008 tarihli metinleri ile 2008 yılı Mayıs ayında Adalet Bakanlığı'na kitap şeklinde yayımlanan bir metni mevcuttur. Kitabın hazırlanışında TBMM Adalet İhtisas Komisyonu'nun internet sayfasında yer alan metin ile Adalet Bakanlığı'na kitap şeklinde yayımlanan metin esas alınmıştır.

Adalet Bakanlığı'nın internet sayfasında yayımlanan metin (Hükümet'in teklif ettiği metin) diğer ikisinden farklıdır ve bazı değişikliğe uğramıştır. Bu değişikliklere ilişkin olarak Adalet Komisyonu'nca söz konusu değişiklikleri gösteren bir rapor hazırlanmamıştır. Bu değişiklikler şunlardır: Birçok maddede noktalama işaretleri değişikliğe uğramıştır. Birçok yerde, cümlenin öznesi çoğul haldeki bir isim ise, fiil çekiminde kullanılan "ler - lar" eki kaldırılmıştır. Yazım kuralları bakımından yine küçük değişiklikler yapılmıştır. Mesela "ilâ" sözcüğünde "â" harfinin üzerindeki inceltme işareti kaldırılmış ve bu sözcük "ila" şeklinde yazılmıştır. İçerik bakımından ise geniş kapsamlı olmamakla beraber, bazı değişiklikler yapılmıştır. Bazı maddelerde bazı fıkralar çıkarılmış veya değiştirilmiş ya da bu maddelere yeni fıkralar eklenmiştir. İçerik bakımından davaya vekâlet, çekişmesiz yargı, istinaf ve tahkim ile ilgili kısımlarda değişiklikler yapılmış; bunlar dışında Tasarı'nın Hükümet tarafından sunulan metnine bağlı kalmıştır.

Kitaba Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün internet sayfasında yayımlanmış hali ile eklenen 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun metni, kanun güncel halini eksiksiz olarak içerdiğini teyid etmek için, Hocalarımız Prof. Dr. Baki Kuru, Prof. Dr. Ramazan Arslan ve Prof. Dr. Ejder Yılmaz'ın "Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ve İlgili Mevzuat" isimli eserlerindeki (31. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2008) metin ile karşılaştırılmıştır.

Tasarı hükümleri ile karşılaştırma yapılırken Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 5236 sayılı Kanun'la değişik (istinafi içeren üç dereceli yargılama sistemine göre düzenlenmiş) hükümleri dikkate alınmıştır. 5236 sayılı Kanunla değiştirilmiş veya eklenmiş yeni hükümler, istinafi mahkemelerinin faaliyete başlamamış olması dolayısıyla henüz yürürlüğe girmemiştir. Bu özelliğe ilgili maddelerin bulunduğu yerlerde de işaret edilmiştir.

Kitapta Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun gerekçelerine yer verilmiştir. Genel gerekçe başta olmak üzere, her maddenin altında ilgili madde gerekçesi gösterilmiştir.

Tasarının İstinafi ve Temyiz hükümlerinin gerekçelerinde, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na değiştiren 5236 sayılı Kanun'un madde gerekçelerine atıf yapılmakla yetinilmiştir. Bu Tasarı hükümlerinin altında, 5236 sayılı Kanun'un ilgili madde gerekçelerine de yer verilmiştir.¹

Kitap hazırlanırken, Tasarının Adalet Bakanlığı'nın ve TBMM Adalet İhtisas Komisyonu'nun internet sayfalarında yayımlanan metinleri ile 2008 yılı Mayıs ayında Adalet Bakanlığı'nca kitap şeklinde yayımlanan metninin karşılaştırılması, sayfa düzeni ve arama cetvelinin hazırlanması işleri Araş. Gör. Efe Dörenisa tarafından yapılmıştır. Tasarı hükümlerinin HUMK'ndaki karşılıklarının tespiti² ile İsviçre Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı, Alman Medeni Usul Kanunu ve Milletlerarası Ticari

1 5236 sayılı Kanun hazırlık çalışmaları sırasında Meclis Adalet Komisyonu'nca değiştirilmiştir. Bu değişiklikler Meclis Adalet Komisyonu'nun 1/523 esas numaralı ve 03.06.2003 tarihli raporunda alt alta sıralanmıştır. Ancak değişikliğe uğramış olan maddelerin (mesela HUMK m. 426/E, 428, 438) gerekçelerine, bu değişikliklerin işlendiği resmi bir metin mevcut değildir. Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nce 29.01.2003 tarihinde TBMM Başkanlığı'na sunulan metinde de gerekçelere değişiklikler işlenmemiş, Meclis Adalet Komisyonu'nun bu değişiklikleri sıralayan Raporu ek olarak sunulmuştur. Meclis Adalet Komisyonu'nun Raporunda yer alan değişiklikler 7 Ekim 2004 tarihinde 25606 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5236 sayılı Kanuna işlenmiş; ancak Resmi Gazete'de yayımlanan metinde, yine özellikle parasal sınırlar ile ilgili küçük değişiklikler de yapılmıştır. Mesela 428. maddedeki parasal sınır ilk olarak iki milyar (ikibin YTL) olarak belirlenmiş, madde gerekçesine de bu şekilde işlenmişti. Bu sınır Meclis Adalet Komisyonu'nca üç milyar (üçbin YTL) olarak belirlenmiş, enflasyon ve diğer ekonomik gerçekler de göz önünde bulundurularak aynı parasal sınır 5236 sayılı Kanunda beş milyara (beşbin YTL) çıkarılmıştır.

2 Bu konuda, Adalet Bakanlığı tarafından Mayıs 2008'de yayımlanan metnin ekindeki karşılaştırma cetveline bağlı kalınmamıştır.

Tahkim Hakkındaki UNCITRAL Kanun Modeli'nin ilgili maddelerine ilişkin atıflar ise tarafımdan yapılmıştır.³

Kitabın hazırlanmasında emeği geçen Araştırma Görevlisi Efe Dırenisa'ya teşekkür ederim. Baskıyı özenle gerçekleştiren Sayın Ömer Ülkenciler ve Sayın Tolga Aykutlu'ya da teşekkür ederim.

Bu küçük çalışmanın, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı'nı karşılaştırmalı olarak incelemek ve getirdiği yenilikleri öğrenmek isteyenlere yararlı olmasını diliyoruz.

Prof. Dr. Ali Cem Budak
Kayışdağı, 22 Ağustos 2008

3 Alman Medeni Usul Kanunu'ndaki son geniş kapsamlı değişiklikler, 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren 27 Temmuz 2001 tarihli Medeni Usul Reformu Kanunu (BGBl I S 1887) ile yapılan değişikliklerdir. Bu kitabın hazırlanmasında Alman Medeni Usul Kanunu'nun metni için şu yayından yararlanılmıştır: *Zivilprozessordnung*, 42. Auflage, München: Beck-Texte im dtv, 2007. İsviçre Medeni Usul Kanunu Tasarısı için gerekçeleri de içeren resmi metinden yararlanılmıştır: *Botschaft zur Schweizerischen Zivilprozessordnung* v. 28. Juni 2006; BBl 2006, 7221 (19 Eylül 2006). Milletlerarası Ticari Tahkim Hakkındaki UNCITRAL Kanun Modeli'nin (UN-Document A/40/17, 1985) Türkçe çevirisi için bkz. *Milletlerarası Tahkim Konusunda Yasal Bir Düzenleme Gerekir mi?* (Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırmaları Enstitüsü, 1997), s. 224 – 237 (Çeviri: Begüm Durukan / Ebru Eldem).

İÇİNDEKİLER

İKİNCİ BASININ ÖNSÖZÜ.....	v
BİRİNCİ BASININ ÖNSÖZÜ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	xi
KISALTMALAR.....	xxix
GENEL GEREKÇE.....	1

HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU

BİRİNCİ KISIM

GENEL HÜKÜMLER

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖREV, YETKİ VE YARGI YERİ BELİRLENMESİ

BİRİNCİ AYIRIM

GÖREV

Görevin belirlenmesi ve niteliği (m. 1)	21
Malvarlığı haklarına ilişkin davalarda görev (m. 2)	22
Davaların yığılması hâlinde görev (m. 3)	24
Terditli dava ile seçimlik davada görev (m. 4)	24
Kısmî davada görev (m. 5)	25
Karşı davada görev (m. 6)	25
Eşyaya bağlı irtifak haklarına ilişkin davalarda görev (m. 7).....	26
Sulh hukuk mahkemelerinin görevi (m. 8).....	27
Şahıs varlığına ilişkin davalarda görev (m. 9)	28

İKİNCİ AYIRIM YETKİ

Genel kural (m. 10)	29
Genel yetkili mahkeme (m. 11)	29
Davalının birden fazla olması hâlinde yetki (m. 12)	30
Bir yerde geçici olarak oturanlara karşı açılacak davalarda yetki (m. 13).....	31
Türkiye’de yerleşim yerinin bulunmaması hâlinde yetki (m. 14).....	31
Sözleşmeden doğan davalarda yetki (m. 15)	32
Mirastan doğan davalarda yetki (m. 16).....	32
Taşınmazın aynından doğan davalarda yetki (m. 17)	34
Karşı davada yetki (m. 18)	35
Şubeler ve tüzel kişilerle ilgili davalarda yetki (m. 19)	35
Sigorta sözleşmelerinden doğan davalarda yetki (m. 20)	36
Haksız fiilden doğan davalarda yetki (m. 21).....	37
Yetki sözleşmesi (m. 22)	38
Yetki sözleşmesinin geçerlilik şartları (m. 23).....	39
Yetki itirazının ileri sürülmesi (m. 24)	39

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

GÖREVSİZLİK, YETKİSİZLİK KARARI ÜZERİNE YAPILACAK İŞLEMLER VE YARGI YERİ BELİRLENMESİ

Görevsizlik veya yetkisizlik kararı üzerine yapılacak işlemler (m. 25).....	41
Yargı yeri belirlenmesini gerektiren sebepler (m. 26).....	42
İnceleme yeri (m. 27).....	43
İnceleme usulü ve sonucu (m. 28).....	44

İKİNCİ BÖLÜM

YARGILAMAYA HÂKİM OLAN İLKELER

Tasarruf ilkesi (m. 29)	45
Taraflarca getirilme ilkesi (m. 30).....	45
Taleple bağlılık ilkesi (m. 31).....	46
Hukuki dinlenilme hakkı (m. 32)	47
Aleniyet ilkesi (m. 33)	48
Dürüst davranma ve doğruyu söyleme yükümlülüğü (m. 34).....	50
Usul ekonomisi ilkesi (m. 35).....	51
Hâkimin davayı aydınlatma ödevi (m. 36).....	51
Yargılamanın sevk ve idaresi (m. 37).....	52
Hukukun uygulanması (m. 38)	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
HÂKİMİN YASAKLILIĞI, REDDİ VE HUKUKÎ
SORUMLULUĞU

BİRİNCİ AYIRIM
HÂKİMİN DAVAYA BAKMaktan YASAKLILIĞI
VE REDDİ

Yasaklılık sebepleri (m. 39)	53
Çekinme kararının sonuçları (m. 40).....	54
Ret sebepleri (m. 41).....	55
Hâkimin bizzat çekilmemesi hâli (m. 42)	56
Ret usulü (m. 43)	57
Çekilme kararının incelenmesi (m. 44).....	58
Ret talebini incelemeye yetkili merci (m. 45)	59
Ret talebinin geri çevrilmesi (m. 46)	60
Ret talebinin incelenmesi (m. 47)	61
Ret talebine ilişkin kararlara karşı istinaf (m. 48)	63
Ret talebine ilişkin kararların temyizi (m. 49)	64
Zabıt kâtibinin yasaklılığı ve reddi (m. 50).....	66

İKİNCİ AYIRIM
HÂKİMİN HUKUKÎ SORUMLULUĞU

Devletin sorumluluğu ve rücu (m. 51).....	66
Davaların açılacağı mahkeme (m. 52).....	68
Dava dilekçesi ve davanın ihbarı (m. 53)	69
Davanın reddi hâlinde verilecek ceza (m. 54)	70

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TARAFLAR VE DAVAYA KATILAN ÜÇÜNCÜ
KİŞİLER

BİRİNCİ AYIRIM
TARAFLARIN EHLİYETLERİ

Taraf ehliyeti (m. 55).....	71
Dava ehliyeti (m. 56).....	72
Davada kanunî temsil (m. 57)	72
Dava takip yetkisi (m. 58)	73
Temsil veya izin belgelerinin verilmesi (m. 59)	73

Dava sırasında taraflardan birinin ölümü (m. 60)	74
Kanunî temsilci atanması sebebiyle yargılamanın ertelenmesi (m. 61).....	75

İKİNCİ AYIRIM

DAVA ARKADAŞLIĞI

İhtiyarî dava arkadaşlığı (m. 62)	75
İhtiyarî dava arkadaşlarının davadaki durumu (m. 63)	76
Mecburî dava arkadaşlığı (m. 64)	77
Mecburî dava arkadaşlarının davadaki durumu (m. 65)	77

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

DAVANIN İHBARI VE DAVAYA MÜDAHALE

İhbar ve şartları (m. 66)	78
İhbarın şekli (m. 67)	79
İhbarda bulunulan kişinin durumu (m. 68).....	80
İhbarın etkisi (m. 69)	80
Asli müdahale (m. 70).....	81
Fer'î müdahale (m. 71)	82
Fer'î müdahale talebi ve incelenmesi (m. 72)	83
Fer'î müdahilin durumu (m. 73).....	84
Fer'î müdahalenin etkisi (m. 74)	85
Cumhuriyet savcısının davada yer alması (m. 75).....	87

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

DAVAYA VEKÂLET

Genel olarak (m. 76)	88
Davaya vekâlet hakkında uygulanacak hükümler (m. 77)	89
Davaya vekâletin kanunî kapsamı (m. 78)	89
Davaya vekâlette özel yetki verilmesini gerektiren hâller (m. 79).....	90
Birden fazla vekil görevlendirilmesi (m. 80)	91
Vekâletnamenin ibrazı (m. 81).....	91
Vekâletnamesiz dava açılması ve işlem yapılması (m. 82)	92
Vekilin vekâlet veren huzurundaki beyanı (m. 83)	93
Vekâlet veren veya vekilin duruşmada uygun olmayan tutum ve davranışı (m. 84).....	94
Tarafın davasını takip edebilecek ehliyetinde olmaması (m. 85).....	95
Vekilin azli ve istifasının şekli (m. 86).....	95
Vekilin istifası (m. 87)	96
Vekilin azli (m. 88).....	96

BEŞİNCİ BÖLÜM TEMİNAT

Teminat gösterilecek hâller (m. 89)	97
Teminat gerektirmeyen hâller (m. 90)	99
Teminat kararı (m. 91)	100
Teminatın tutarı ve şekli (m. 92)	101
Teminat gösterilmemesinin sonuçları (m. 93)	102
Teminatın iadesi (m. 94)	102
Takiplerde teminat (m. 95)	102

ALTINCI BÖLÜM SÜRELER, ESKİ HÂLE GETİRME VE ADLÎ TATİL

BİRİNCİ AYIRIM SÜRELER

Sürelerin belirlenmesi (m. 96)	103
Sürelerin başlaması (m. 97)	103
Sürelerin bitimi (m. 98)	104
Tatil günlerinin etkisi (m. 99)	105
Kesin süre (m. 100)	105

İKİNCİ AYIRIM ESKİ HÂLE GETİRME

Talep (m. 101)	106
Süre (m. 102)	107
Talebin şekli ve kapsamı (m. 103)	108
Talep ve inceleme mercii (m. 104)	108
Talebin yargılamaya ve hükmün icrasına etkisi (m. 105)	109
İnceleme ve karar (m. 106)	109
Giderler (m. 107)	110

ÜÇÜNCÜ AYIRIM ADLÎ TATİL

Süresi (m. 108)	111
Adli tatilde görülecek dava ve işler (m. 109)	112
Adli tatilin sürelerle etkisi (m. 110)	114

İKİNCİ KISIM
DAVA ÇEŞİTLERİ, DAVA ŞARTLARI VE İLK
İTİRAZLAR

BİRİNCİ BÖLÜM
DAVA ÇEŞİTLERİ

Eda davası (m. 111)	115
Tespit davası (m. 112)	115
İnşai dava (m. 113)	116
Kısmi dava (m. 114)	117
Davaların yığılması (m. 115)	118
Terditli dava (m. 116)	119
Seçimlik dava (m. 117)	120
Topluluk davası (m. 118)	121

İKİNCİ BÖLÜM
DAVA ŞARTLARI VE İLK İTİRAZLAR

BİRİNCİ AYIRIM
DAVA ŞARTLARI

Dava şartları (m. 119)	121
Dava şartlarının incelenmesi (m. 120)	124

İKİNCİ AYIRIM
İLK İTİRAZLAR

Konusu (m. 121)	125
İleri sürülmesi ve incelenmesi (m. 122)	126

ÜÇÜNCÜ KISIM
YAZILI YARGILAMA USULÜ

BİRİNCİ BÖLÜM
DAVANIN AÇILMASI

Davanın açılma zamanı (m. 123)	127
Dava dilekçesinin içeriği (m. 124)	128
Harç ve avans ödenmesi (m. 125)	129
Belgelerin birlikte verilmesi (m. 126)	130

Dava dilekçesinin tebliği (m. 127).....	130
Davanın geri alınması (m. 128).....	131
Tarafa iradi değişiklik (m. 129).....	131
Dava konusunun devri (m. 130).....	131

İKİNCİ BÖLÜM CEVAP DİLEKÇESİ

Cevap dilekçesinin verilmesi (m. 131).....	132
Cevap dilekçesi verme süresi (m. 132).....	134
Süresinde cevap dilekçesi verilmemesinin sonucu (m. 133).....	135
Cevap dilekçesinin içeriği (m. 134).....	135
Cevap dilekçesinde eksiklik bulunması (m. 135).....	136
Cevap dilekçesi verilmesinin sonucu (m. 136).....	136
Karşı dava açılabilmesinin şartları (m. 137).....	137
Karşı davanın açılması ve süresi (m. 138).....	138
Asıl davanın sona ermesi (m. 139).....	138
Uygulanacak hükümler (m. 140).....	139

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM CEVABA CEVAP VE İKİNCİ CEVAP DİLEKÇESİ

Tarafların ikinci dilekçeleri (m. 141).....	139
---	-----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ÖN İNCELEME

Kapsamı (m. 142).....	140
Dava şartları ve ilk itirazlar hakkında karar (m. 143).....	141
Ön inceleme duruşmasına davet (m. 144).....	141
Ön inceleme duruşması (m. 145).....	142
İddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi (m. 146).....	145
Süreler hakkında karar (m. 147).....	146

BEŞİNCİ BÖLÜM TAHKİKAT VE TAHKİKAT SIRASINDAKİ ÖZEL DURUMLAR

BİRİNCİ AYIRIM TAHKİKAT

Tahkikatın konusu (m. 148).....	147
Tarafların dinlenilmesi (m. 149).....	148

Sonradan delil gösterilmesi (m. 150).....	149
Mevcut delillerle davanın aydınlanması (m. 151).....	149

İKİNCİ AYIRIM

DURUŞMA

Tarafların duruşmaya daveti (m. 152).....	150
Mahkemenin çalışma zamanı (m. 153).....	150
Ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşma icrası (m. 154).....	151
Tarafların duruşmaya gelmemesi ve sonuçları (m. 155).....	152
Duruşma düzeni (m. 156).....	154
Kayıt ve yayın yasağı (m. 157).....	155
Tutanak (m. 158).....	156
Tutanağın imzalanması ve imza atamayanların durumu (m. 159).....	157
Tutanağın ispat gücü (m. 160).....	158
Zabıt kâtibi bulundurulması zorunluluğu (m. 161).....	158
Tutanak örneği verilmesi (m. 162).....	159
Dosyaya belge konulması ve dosyanın başka yere gönderilmesi (m. 163).....	159
Dizi listesi (m. 164).....	160
Dosyanın taraflar ve ilgililerce incelenmesi (m. 165).....	160
Dosyanın hâkimin incelemesine hazır tutulması (m. 166).....	161

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

ÖN SORUN VE BEKLETİCİ SORUN

Ön sorunun ileri sürülmesi (m. 167).....	161
Ön sorunun incelenmesi (m. 168).....	162
Bekletici sorun (m. 169).....	163

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

DAVALARIN BİRLEŞTİRİLMESİ VE AYRILMASI

Davaların birleştirilmesi (m. 170).....	164
Davaların ayrılması (m. 171).....	165
Kanun yolları (m. 172).....	166

BEŞİNCİ AYIRIM

İSTİCVAP

Konusu (m. 173).....	167
İsticvap edilecek kişilerin belirlenmesi (m. 174).....	167
İsticvap edilecek tarafın davet edilmesi (m. 175).....	168
Bizzat isticvap edilme (m. 176).....	168

İsticvabın yapılması (m. 177)	169
Tutanak düzenlenmesi (m. 178)	170
Kiyasen uygulanacak hükümler (m. 179)	170

ALTINCI AYIRIM

İSLAH VE MADDİ HATALARIN DÜZELTİLMESİ

Kapsamı ve sayısı (m. 180)	171
İslahın zamanı ve şekli (m. 181)	172
İslah sebebiyle ortaya çıkan yargılama giderleri ve karşı tarafın zararının ödenmesi (m. 182)	172
İslahın etkisi (m. 183)	173
Davanın tamamen ıslahı (m. 184)	174
Kısmen ıslah (m. 185)	175
Kötüniyetli ıslah (m. 186)	175
Maddî hataların düzeltilmesi (m. 187)	176

ALTINCI BÖLÜM

TAHKİKATIN SONA ERMESİ VE SÖZLÜ YARGILAMA

Tahkikatın sona ermesi (m. 188)	176
Toplu mahkemelerde tahkikatın sona ermesi (m. 189)	177
Sözlü yargılama (m. 190)	178

DÖRDÜNCÜ KISIM

İSPAT VE DELİLLER

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL HÜKÜMLER

İspatın konusu (m. 191)	179
İkrar (m. 192)	180
İspat hakkı (m. 193)	180
İspat yükü (m. 194)	181
Karşı ispat (m. 195)	182
Kanunda düzenlenmemiş deliller (m. 196)	182
Delil sözleşmesi (m. 197)	183
Somutlaştırma yükü ve delillerin gösterilmesi (m. 198)	184
Başka yerden getirilecek deliller (m. 199)	185
Delilden vazgeçme (m. 200)	185
Delillerin incelenmesi ve istinabe (m. 201)	186
Delillerin değerlendirilmesi (m. 202)	187

İKİNCİ BÖLÜM

BELGE VE SENET

Belge (m. 203)	187
Senetle ispat zorunluluğu (m. 204)	188
Senede karşı tanıkla ispat yasağı (m. 205)	189
Delil başlangıcı (m. 206)	189
Senetle ispat zorunluluğunun istisnaları (m. 207)	190
İlâmların ve resmi senetlerin ispat gücü (m. 208)	192
Adi senetlerin ispat gücü (m. 209)	192
İmza atamayanların durumu (m. 210)	194
Senette çıkıntı kazıntı ve silinti (m. 211)	195
Yazı veya imza inkârı (m. 212)	195
Yazı veya imza inkârının sonucu (m. 213)	198
Güvenli elektronik imzalı belgenin inkârı (m. 214)	199
Sahtelik incelemesi (m. 215)	199
Sahte senedin iptali (m. 216)	201
Haksız yere sahtelik iddiası (m. 217)	201
Sahtelik hakkında hukuk ve ceza mahkemesi kararlarının etkisi (m. 218)	203
Belgelerin halefler aleyhine kullanılması (m. 219)	203
Mahkemece belge aslının istenmesi ve geri verilmesi (m. 220)	204
Belge aslının ibrazı usulü (m. 221)	205
Belgenin yerinde incelenmesi (m. 222)	206
Tarafların belgeleri ibrazı zorunluluğu (m. 223)	207
Tarafın belgeyi ibraz etmemesi (m. 224)	208
Üçüncü kişinin belgeyi ibraz etmemesi (m. 225)	210
Yabancı dilde yazılmış belgeler (m. 226)	211
Yabancı resmi belgelerin yetkili makamlar tarafından onaylanması zorunluluğu (m. 227)	211

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEMİN

Yeminin konusu (m. 228)	212
Yemine konu olamayacak vakıalar (m. 229)	212
Yemin teklifi (m. 230)	213
Yemine davet (m. 231)	213
Yemin etmemenin sonuçları (m. 232)	214
Yeminin iade olunamayacağı hâller (m. 233)	214
Ölüm veya fiil ehliyetinin kaybı (m. 234)	215
Yemini yerine getirecek kişiler (m. 235)	215
Yeminin şekli (m. 236)	216
Sağır ve dilsizlerin yemini (m. 237)	218

Hasta veya özürliülerin mahkeme dışında yemini (m. 238).....	218
Yemin edecek kimsenin mahkemenin yargı çevresi dışında olması (m. 239)...	219
Yemin konusunun açıklattırılması (m. 240)	219
Yemin tutanağının düzenlenmesi (m. 241)	220
Yalan yere yemin iddiası (m. 242)	220

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TANIK

Tanık gösterme şekli (m. 243).....	221
Tanıklardan bir kısmının dinlenilmesiyle yetinilmesi (m. 244)	222
Tanıklığın izne bağı olduğı haller (m. 245)	222
Tanığın davet edilmesi (m. 246)	223
Davetiyenin içeriğı (m. 247).....	224
Çağrıya uyma zorunluluğı (m. 248).....	224
Tanığa soru kağıdı gönderilmesi (m. 249)	225
Tanıklıktan çekinme hakkı (m. 250)	226
Kişisel nedenlerle tanıklıktan çekinme (m. 251).....	226
Sır nedeniyle tanıklıktan çekinme (m. 252)	227
Menfaat ihlali tehlikesi nedeniyle tanıklıktan çekinme (m. 253)	228
Tanıklıktan çekinme hakkının istisnaları (m. 254)	229
Çekinme sebeplerinin bildirilmesi ve incelenmesi (m. 255)	229
Çekinmenin kabul edilmemesinin sonucu (m. 256)	230
Tanığın kimliğinin tespiti (m. 257)	231
Tanıklara itiraz (m. 258)	231
Tanığa görevinin önemini anlatma (m. 259).....	232
Yeminsiz dinlenecekler (m. 260)	232
Yeminin zamanı ve şekli (m. 261).....	233
Tanıkların mahkemede dinlenilmesi (m. 262)	234
Tanığın bilgilendirilmesi (m. 263)	235
Tanığın dinlenilme şekli (m. 264)	235
Tarafların isteğı üzerine soru (m. 265)	236
Yasak davranıřlar (m. 266)	237
Tercüman ve bilirkişi kullanılması (m. 267).....	237
Yalan yere veya menfaat temin ederek tanıklık edilmesi ve sonuçları (m. 268)	238
Tanığa ödenecek ücret ve giderler (m. 269)	238

BEŞİNCİ BÖLÜM

BİLİRKIŐİ İNCELEMESİ

Bilirkişiye başvurulmasını gerektiren haller (m. 270)	239
Bilirkişi sayısının belirlenmesi (m. 271)	240

Bilirkişilerin görevlendirilmesi (m. 272).....	240
Bilirkişilik görevinin kapsamı (m. 273).....	242
Bilirkişilik görevini kabulle yükümlü olanlar (m. 274)	242
Bilirkişiye yemin verdirilmesi (m. 275).....	243
Bilirkişinin görevini yapmaktan yasaklı olması ve reddi (m. 276)	244
Bilirkişinin görev alanının belirlenmesi (m. 277).....	246
Bilirkişinin görev süresi (m. 278).....	248
Bilirkişinin haber verme yükümlülüğü (m. 279).....	249
Bilirkişinin görevini bizzat yerine getirme yükümlülüğü (m. 280).....	250
Bilirkişinin sır saklama yükümlülüğü (m. 281).....	251
Bilirkişinin yetkileri (m. 282).....	251
Bilirkişi açıklamalarının tespiti ve rapor (m. 283).....	253
Bilirkişi raporunun verilmesi (m. 284).....	255
Bilirkişi raporuna itiraz (m. 285).....	255
Bilirkişinin oy ve görüşünün değerlendirilmesi (m. 286).....	257
Bilirkişi gider ve ücreti (m. 287).....	257
Bilirkişinin ceza hukuku bakımından durumu (m. 288).....	258
Bilirkişinin hukuki sorumluluğu (m. 289).....	258
Davaların açılacağı mahkeme (m. 290).....	262
Rücu davasında zamanaşımı (m. 291).....	263

ALTINCI BÖLÜM

KEŞİF

Keşif kararı (m. 292).....	263
Keşfe yetkili mahkeme (m. 293).....	264
Keşfin yapılması (m. 294).....	264
Keşfe katlanma zorunluluğu (m. 295).....	265
Soybağı tespiti için inceleme (m. 296).....	266

YEDİNCİ BÖLÜM

UZMAN GÖRÜŞÜ

Uzman görüşü (m. 297).....	267
----------------------------	-----

BEŞİNCİ KISIM

HÜKÜM VE DAVAYA SON VEREN TARAF İŞLEMLERİ

BİRİNCİ BÖLÜM

HÜKÜM

Hüküm, hükmün verilmesi ve tefhimi (m. 298).....	268
Hükmün müzakeresi (m. 299).....	269

Hükmün oylanması ve yeter sayı (m. 300)	270
Hükmün kapsamı (m. 301)	270
Hükmün yazılması (m. 302)	272
Hükmün imza edilememesi (m. 303)	273
Hükmün saklanması (m. 304)	273
Hüküm nüshası (m. 305)	273
İlâmın alınması ve kesinleşme yazısı (m. 306)	274
Kesin hüküm (m. 307)	275

İKİNCİ BÖLÜM

HÜKMÜN TASHİHİ VE TAVZİHİ

Hükmün tashihi (m. 308)	276
Hükmün tavzihi (m. 309)	277
Tavzih talebi ve usulü (m. 310)	278

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DAVAYA SON VEREN TARAF İŞLEMLERİ

Davadan feragat (m. 311)	278
Davayı kabul (m. 312)	279
Feragat ve kabulün şekli (m. 313)	279
Feragat ve kabulün zamanı (m. 314)	280
Feragat ve kabulün sonuçları (m. 315)	280
Feragat ve kabul hâlinde yargılama giderleri (m. 316)	280
Sulh (m. 317)	281
Sulhun zamanı (m. 318)	282
Sulhun etkisi (m. 319)	282

ALTINCI KISIM

BASİT YARGILAMA USULÜ

Basit yargılama usulüne tâbi dava ve işler (m. 320)	283
Dilekçelerin verilmesi (m. 321)	284
Delillerin ikamesi (m. 322)	285
İddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı (m. 323)	286
Ön inceleme ve tahkikat (m. 324)	286
Hüküm (m. 325)	288
Uygulanacak hükümler (m. 326)	289

YEDİNCİ KISIM YARGILAMA GİDERLERİ VE ADLÎ YARDIM

BİRİNCİ BÖLÜM YARGILAMA GİDERLERİ

Yargılama giderlerinin kapsamı (m. 327).....	290
Delil ikamesi için avans (m. 328).....	291
Re'sen yapılması gereken işlemlere ilişkin giderler (m. 329)	292
Yargılama giderlerinden sorumluluk (m. 330).....	293
Dürüstlük kuralına aykırılık sebebiyle yargılama giderlerinden sorumluluk (m. 331).....	294
Fer'i müdahale gideri (m. 332)	295
Kötüniyetle veya haksız dava açılmasının sonuçları (m. 333)	296
Vekâlet ücretinin taraf lehine hükmedilmesi (m. 334).....	297
Esastan sonuçlanmayan davada yargılama gideri (m. 335).....	298
Yargılama giderlerine hükmedilmesi (m. 336)	299
Avansın iadesi (m. 337)	299

İKİNCİ BÖLÜM ADLÎ YARDIM

Adli yardımdan yararlanacak kişiler (m. 338).....	300
Adli yardımın kapsamı (m. 339).....	301
Adli yardım talebi (m. 340).....	302
Adli yardım talebinin incelenmesi (m. 341).....	304
Adli yardım kararının kaldırılması (m. 342).....	304
Adli yardımla ertelenen yargılama giderlerinin tahsili (m. 343)	305
Adli yardım kararıyla atanan avukatın ücretini tahsil yetkisi (m. 344)	306

SEKİZİNCİ KISIM KANUN YOLLARI

BİRİNCİ BÖLÜM İSTİNAF

İstinaf yoluna başvurulabilen kararlar (m. 345).....	306
İstinaf dilekçesi (m. 346).....	308
İstinaf dilekçesinin verilmesi (m. 347)	310
Harç ve giderlerin yatırılması (m. 348)	311
Başvuru süresi (m. 349).....	312

İstinaf dilekçesinin reddi (m. 350)	312
İstinaf dilekçesine cevap (m. 351)	313
Katılma yolu ile başvurma (m. 352).....	314
Başvurma hakkından feragat (m. 353).....	315
Başvurunun icraya etkisi (m. 354).....	316
Kötüniyetle istinaf yoluna başvurma (m. 355)	317
Ön inceleme (m. 356).....	317
Duruşma yapılmadan verilecek kararlar (m. 357).....	318
İnceleme (m. 358)	320
İncelemenin kapsamı (m. 359)	321
Duruşma yapılmasına karar verilmesi (m. 360)	322
Yapılamayacak işlemler (m. 361)	322
Duruşmaya gelinmemesi ve giderlerin ödenmemesi (m. 362).....	324
Karar (m. 363).....	325
Uygulanacak diğer hükümler (m. 364).....	327

İKİNCİ BÖLÜM

TEMYİZ

Temyiz edilebilen kararlar (m. 365).....	327
Temyiz edilemeyen kararlar (m. 366).....	328
Kanun yararına temyiz (m. 367).....	330
Temyiz dilekçesi (m. 368).....	331
Temyiz dilekçesinin verilmesi (m. 369)	333
Kıyas yoluyla uygulanacak hükümler (m. 370).....	334
Temyizin icraya etkisi (m. 371).....	334
Kötüniyetle temyiz (m. 372)	335
Temyiz incelemesi ve duruşma (m. 373)	336
Onama kararları (m. 374)	337
Bozma sebepleri (m. 375)	338
Yargıtay kararlarının tebliği (m. 376).....	339
Bozmaya uyma veya direnme (m. 377).....	340

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YARGILAMANIN İADESİ

Konu (m. 378).....	342
Yargılamanın iadesi sebepleri (m. 379)	342
Üçüncü kişilerin hükmün iptalini talep etmesi (m. 380).....	345
Süre (m. 381).....	346
İnceleyecek mahkeme ve teminat (m. 382).....	347
Talebin ön incelemesi (m. 383)	348

Yeniden yargılama veya hükmün iptali (m. 384).....	348
İcranın durdurulması (m. 385)	349

DOKUZUNCU KISIM

ÇEKİŞMESİZ YARGI

Çekişmesiz yargı işleri (m. 386).....	350
Görevli mahkeme (m. 387)	355
Çekişmesiz yargı işlerinde yetki (m. 388).....	355
Yargılama usulü (m. 389)	356
Mühürleme, deftere geçirme ve yemin tutanağı düzenlenmesi usulü (m. 390)	356
Kararlara karşı başvuru yolları(m. 391)	357
Kararların niteliği (m. 392).....	357

ONUNCU KISIM

GEÇİCİ HUKUKÎ KORUMALAR

BİRİNCİ BÖLÜM

İHTİYATÎ TEDBİRLER

İhtiyati tedbirin şartları (m. 393).....	357
İhtiyati tedbir talebi (m. 394)	359
İhtiyati tedbir kararı (m. 395).....	361
İhtiyati tedbirde teminat gösterilmesi (m. 396).....	363
İhtiyati tedbir kararının uygulanması (m. 397)	364
İhtiyati tedbir kararına karşı itiraz (m. 398)	366
Teminat karşılığı tedbirin değiştirilmesi veya kaldırılması (m. 399).....	368
Hâl ve şartların değişmesi sebebiyle tedbirin değiştirilmesi veya kaldırılması (m. 400)	369
İhtiyati tedbiri tamamlayan merasim (m. 401).....	370
Tedbire muhalefetin cezası(m. 402)	371
Tazminat (m. 403)	372

İKİNCİ BÖLÜM

DELİL TESPİTİ VE DİĞER GEÇİCİ HUKUKÎ

KORUMALAR

Delil tespitinin istenebileceği hâller(m. 404)	373
Görev ve yetki (m. 405).....	374
Delil tespiti talebi ve karar (m. 406).....	374
Acele hâllerde tespit (m. 407)	375

Delil tespitinin icra edilmesi (m. 408)	376
Tutanak ve diğer belgeler (m. 409).....	376
Özel geçici hukukî korumalar (m. 410).....	377

ONBİRİNCİ KISIM

TAHKİM

Uygulanma alanı (m. 411)	379
Tahkime elverişlilik (m. 412)	379
İtiraz hakkından feragat (m. 413)	380
Tahkimde görevli ve yetkili mahkeme (m. 414).....	380
Mahkemenin müdahalesi (m. 415).....	381
Tahkim sözleşmesinin tanımı ve şekli (m. 416).....	381
Tahkim itirazı (m. 417).....	383
İhtiyatî tedbir ve delil tespiti (m. 418).....	384
Hakem sayısı (m. 419).....	386
Hakemlerin atanması (m. 420)	386
Ret sebepleri (m. 421)	388
Hakemin reddi usulü (m. 422).....	389
Hakemlerin sorumluluğu (m. 423).....	391
Görevin yerine getirilememesi (m. 424).....	392
Yeni hakem seçilmesi (m. 425).....	393
Hakemin kendi yetkisi hakkında karar vermesi (m. 426).....	394
Tarafların eşitliği ve hukukî dinlenilme hakkı (m. 427)	395
Yargılama usulünün belirlenmesi (m. 428).....	395
Tahkim yeri (m. 429)	396
Dava tarihi (m. 430)	397
Tahkim süresi (m. 431).....	398
Dava ve cevap dilekçesi (m. 432).....	399
Duruşma yapılması veya dosya üzerinden inceleme (m. 433)	400
Taraflardan birinin yargılamaya katılmaması (m. 434).....	401
Hakem veya hakem kurulunca bilirkişi atanması (m. 435)	402
Delillerin toplanması (m. 436).....	403
Hakem kurulunun karar vermesi (m. 437)	404
Sulh (m. 438).....	404
Tahkim yargılamasının sona ermesi (m. 439).....	405
Hakem kararının şekli ve içeriği (m. 440).....	406
Hakem kararının tanzihî, düzeltilmesi ve tamamlanması (m. 441)	408
Tebliğat (m. 442).....	409
İptal davası (m. 443).....	410
Hakem ücreti (m. 444)	414
Yargılama giderleri (m. 445).....	415

Avans yatırılması ve giderlerin ödenmesi (m. 446).....	416
Yargılamanın iadesi (m. 447).....	417
Uygulanmayacak hükümler (m. 448).....	418

ONİKİNCİ KISIM
SON HÜKÜMLER

Disiplin para cezası (m. 449).....	418
Diğer kanunlardaki yargılama usulü ile ilgili hükümler (m. 450).....	419
Zaman bakımından uygulanma (m. 451).....	419
Yönetmelik (m. 452).....	419
Kaldırılan hükümler (m. 453).....	420
Yürürlük (m. 454).....	421
Yürütme (m. 454).....	421

1086 SAYILI HUKUK USULÜ MUHAKEMLERİ KANUNU İLE HUKUK MUHAKEMLERİ KANUNU TASARISI'NIN MADDELERİNİ KARŞILAŞTIRAN TABLO.....	423
KAVRAMLARA GÖRE ARAMA CETVELİ.....	439